

“ผู้จัดการมรดกหลายคน” ใคร ? มีอำนาจจัดการทรัพย์สินมรดก

คดีปกครองที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังในวันนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สิน “มรดก” ซึ่งมีได้หมายถึงเฉพาะทรัพย์สินของผู้ตายแต่เพียงเท่านั้น แต่ยังหมายความรวมถึงสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่างๆ ของผู้ตายด้วย และตามกฎหมายผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการมรดกหรือแบ่งปันทรัพย์สินมรดกให้แก่ทายาทก็คือ “ผู้จัดการมรดก” ซึ่งอาจตั้งขึ้นโดยพินัยกรรมของผู้ตายหรือโดยคำสั่งศาล

กองมรดกหนึ่งจึงอาจมีผู้จัดการมรดกได้หลายคนและเมื่อเป็นเช่นนี้ผู้จัดการมรดกจะจัดการทรัพย์สินมรดกแต่เพียงลำพังได้หรือไม่ ?

เรื่องมีอยู่ว่า ... นาย บ. ได้ทำพินัยกรรมระบุยกที่ดินมีโฉนด 2 แปลง พร้อมสิ่งปลูกสร้างให้แก่ผู้ฟ้องคดี และตั้งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้จัดการมรดก เมื่อนาย บ. ถึงแก่ความตาย ศาลจังหวัดจึงมีคำสั่งตั้งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้จัดการมรดกเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2550

ต่อมาผู้ฟ้องคดีได้นำโฉนดที่ดินทั้งสองแปลงไปขอจดทะเบียนโอนมรดกให้แก่ตนเองตามพินัยกรรม แต่ผู้ฟ้องคดีที่ 1 (เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด) ไม่ได้จดทะเบียนโอนมรดกที่ดินให้ เนื่องจากเห็นว่าผู้ฟ้องคดีจะจัดการทรัพย์สินมรดกโดยขอโอนมรดกให้แก่ทายาทตามพินัยกรรมฝ่ายเดียวไม่ได้ เพราะนาย ล. เป็นผู้จัดการมรดกของนาย บ. ตามคำสั่งศาลจังหวัดลงวันที่ 11 กันยายน 2550 ด้วย

ผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวและผู้ฟ้องคดีที่ 2 (ผู้ว่าราชการจังหวัด) มีคำสั่งยกอุทธรณ์ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าหากผู้ฟ้องคดีไม่สามารถจัดการมรดกตามพินัยกรรม ย่อมเป็นการขัดต่อข้อกำหนดพินัยกรรมและเจตนาของเจ้ามรดกที่ต้องการยกทรัพย์สินมรดกตามพินัยกรรมให้แก่ผู้ฟ้องคดีเพียงผู้เดียว จึงขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีที่ 1 จดทะเบียนโอนมรดกที่ดินพิพาทให้แก่ผู้ฟ้องคดี

การที่เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนโอนมรดกที่ดินพิพาทให้แก่ผู้ฟ้องคดีเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ? ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1719 บัญญัติว่า “ผู้จัดการมรดกมีสิทธิและหน้าที่ที่จะทำการอันจำเป็นเพื่อให้การเป็นไปตามคำสั่งแจ้งชัดหรือโดยปริยายแห่งพินัยกรรม และเพื่อจัดการมรดกโดยทั่วไป หรือเพื่อแบ่งปันทรัพย์สินมรดก” และมาตรา 1726 บัญญัติว่า “ถ้าผู้จัดการมรดกมีหลายคน การทำการตามหน้าที่ของผู้จัดการมรดกนั้นต้องถือเอาเสียงข้างมาก เว้นแต่จะมีข้อกำหนดพินัยกรรมเป็นอย่างอื่น ถ้าเสียงเท่ากันเมื่อผู้มีส่วนได้เสียร้องขอก็ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด”

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อปรากฏว่าก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งตั้งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้จัดการมรดก ศาลได้มีคำสั่งตั้งนาย ล. เป็นผู้จัดการมรดกของนาย บ. และให้มีสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายไว้แล้ว แม้ตามคำสั่งศาลดังกล่าวจะไม่ปรากฏว่าให้ผู้ฟ้องคดีและนาย ล. เป็นผู้จัดการมรดกร่วมกัน แต่คำสั่งศาลดังกล่าวก็มีผลทำให้ผู้ฟ้องคดีและนาย ล. ในฐานะผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาลมีสิทธิและหน้าที่จัดการทรัพย์สินอันเป็นมรดกของนาย บ. เจ้ามรดกทั้งหมดเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดพินัยกรรม และจัดการมรดกทั่วไปเพื่อแบ่งปันให้แก่ทายาทผู้มีสิทธิรับมรดก และเป็นกรณีที่มีผู้จัดการมรดกหลายคน ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายที่จะจัดการทรัพย์สินมรดกของนาย บ. โดยลำพังแต่เพียงผู้เดียว แม้จะเป็นทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกตามพินัยกรรมและศาลได้มีคำสั่งตั้งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้จัดการมรดกตามข้อกำหนดพินัยกรรมก็ตาม

ดังนั้น การที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งมีชื่อเป็นผู้จัดการมรดกในที่ดินยื่นคำขอจดทะเบียนโอนมรดกที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าวพร้อมสิ่งปลูกสร้างให้แก่ตนเองตามพินัยกรรมของนาย บ. และผู้ฟ้องคดีที่ 1 มีคำสั่งไม่จดทะเบียนโอนมรดกที่ดินพิพาทให้ตามที่ร้องขอ เนื่องจากเห็นว่าการจัดการทรัพย์สินมรดกดังกล่าวถือเป็นกรณีที่ศาล

ตั้งผู้จัดการมรดกไว้หลายคน ผู้จัดการมรดกแต่ละคนจะจัดการทรัพย์สินมรดกเพียงลำพังไม่ได้ ต้องจัดการร่วมกัน หากตกลงกันไม่ได้ต้องให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด

คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 จึงเป็นคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมาย และถือไม่ได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ละเลยต่อหน้าที่ในการจดทะเบียนโอนมรดกให้แก่ผู้ฟ้องคดี (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 828/2555)

คดีนี้ถือเป็นอุทธรณ์ที่ดีสำหรับทายาทและผู้จัดการมรดกว่า แม้ “พินัยกรรม” จะเป็นคำสั่งสุดท้ายของผู้ตายที่ทายาทรวมทั้งผู้จัดการมรดกจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนาของเจ้ามรดกที่ได้แสดงไว้ในพินัยกรรม แต่การจัดการทรัพย์สินมรดกก็ยังต้องอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งล้วนมีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองความเป็นธรรมไว้ให้กับทุกคนอย่างเสมอภาคทั้งสิ้น ดังนั้น เมื่อกฎหมายไม่ห้ามการมีผู้จัดการมรดกหลายคนในทรัพย์สินของผู้ตาย ทายาทคนใดคนหนึ่งจึงสามารถเป็นผู้จัดการมรดกได้แต่ต้องจัดการมรดกภายใต้เงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้นครับ !

นายปกครอง
